

D ů v o d y:

Dovolací rekurs do srovnalých usnesení obou nižších stolic jest podle §u 16 nesp. říz. opodstatněn, poněvadž napadeným usnesením zřejmě byl porušen zákon. Podle §u 17 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. může každý manžel, byl-li soudem právoplatně vysloven rozvod podle §§ 107—109 obč. zák., z některého důvodu uvedeného v §u 13 rozl. zák., nehledě ku předpisu §u 15 téhož zákona, žádati za rozluku manželství na podkladě provedeného už sporu o rozvod. Dojde-li soud na základě konaných šetření ku přesvědčení, že by skutečnosti ve sporu o rozvod na jevo vyšlé, byly už tehdy odůvodnily nárok o rozluce, kdyby oň bylo bývalo žalováno, vysloví rozluku manželství usnesením, do něhož převezme výrok o vině z rozsudku, vydaného ve sporu o rozvod manželství. Že by tu těchto zákonitých předpokladů nebylo, nebylo vyšetřeno nižšími soudy. Zamítavé rozhodnutí nižších stolic spočívá výhradně na zjištění, že se manželé po rozvodu opět sešli ku trvalému soužití, že se skutečně vrátili do manželského společenství s vůlí, žítí znovu a trvale jako manželé a že v tomto společenství setrvali několik (4 až 6) týdnů; a na právním závěru z tohoto zjištění odvozeném, že tímto obnovením manželského společenství zrušili povolený rozvod. Zejména rekursní soud nepochybuje, že, když podle §u 14 písm. c) roz. zák. pomíjí odpuštěním právo žalovati podle §u 13 téhož zákona na rozluku, platí tento důvod zániku nutně i pro žádost o rozluku podle §u 17 zákona, poněvadž tato žádost nahraňuje jenom onu žalobu, že jde pořád stejně o nárok na rozluku. Dovolací soud nesdílí těchto právních názorů nižších stolic. Jaká je činnost soudu při žádosti za rozluku, vyplývá z § 17 roz. zák. Podle tohoto předpisu má soud zkoumati jediné, zda by skutečnosti ve sporu o rozvod na jevo vyšlé byly už tehdy odůvodnily výrok o rozluce, kdyby oň bylo bývalo žalováno. Proto prvý soud neprávem vyšetřoval skutkové okolnosti, jež se udály po vydání rozvodového rozsudku. Jest proto bez právního významu, že manželé fakticky žili po vydání rozsudku v rozvodovém sporu v manželském společenství, neboť bylo žádáno za rozluku podle §u 17 rozl. zák. manželkou z důvodů jejího cizoložství a hlubokého rozvratu manželského (§ 13 lit. a), h) cit. zák.) rozvodovým rozsudkem zjištěných, nikoli z důvodu nepřekonatelného odporu (§ 13 lit. i) cit. zák.) podle §§ 15 a 16 tohoto zákona, při němž nutno by bylo blíže se obíratí otázkou obnovení manželského společenství po provedeném rozvodu. Poněvadž je tedy žádost stěžovatelčina po zákonu opodstatněna, bylo dovolacímu rekursu vyhověti a rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 5549.

Bylo-li při propachtování dvora před pozemkovou reformou umluveno, že pachtýř jest v případě zrušení pachtu povinen vrátiti propachtovateli zásoby, má propachtovatel nárok na vrácení zásob i tehdy, došlo-li ke zrušení pachtovní smlouvy zábořem dvora Státním pozemkovým úřadem. Tomuto nároku propachtovatelovu nemůže pachtýř čeliti ná-

mitkou započtení, třebaš propachtovatel projevil ochotu přijati na místo zásob jejich hodnotu v penězích.

(Rozh. ze dne 15. prosince 1925, Rv I 1147/25.)

Smlouvou ze dne 1. ledna 1917 pronajal žalobce žalovanému dvory a vymínil si při skončení pachtu vrácení zásob (slámy, mrvy, kompostu atd.). Když byly dvory Státním pozemkovým úřadem zabrány, domáhal se žalobce na žalovaném vrácení zásob s tím, že žalovaný může se tohoto plnění sprostí zaplacením 78.123 Kč 80 h. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.

Důvody:

Odvolací soud zamítl žalobní nárok na vrácení zásob sena, slámy, mrvy, pokud se týče kompostu, které žalobce jako propachtovatel dvorů přenechal žalovanému jako pachtýři na dobu trvání pachtu s povinností při skončení pachtu zásoby ty mu vrátiti, vycházející ze stanoviska, že převzetím pachtovních objektů Státním pozemkovým úřadem odstraněn byl všeliký právní poměr mezi stranami, zejména, že zanikla pachtovní smlouva mezi nimi a že tudíž žalobní nárok, opírající se o pachtovní smlouvu a jen o ni, nemá podkladu. Se stanoviskem tímto souhlasiti nelze. I když převzetím pachtovních objektů Státním pozemkovým úřadem pachtovní poměr mezi stranami byl zrušen, byl zrušen toliko v mezích onoho převzetí, zásoby však, o které se vede spor, nebyly Státním pozemkovým úřadem, jak nesporno, převzaty a nárok žalobcův ze smlouvy na vrácení zásob, ačli jest jinak opodstatněn, přes ono převzetí Státním pozemkovým úřadem trvá. Tím vyvrácena jest námitka nedostatku žalobcovy legitimace ke sporu, odůvodňovaná převzetím pachtovních objektů Státním pozemkovým úřadem a názorem, že převzetím přešla práva s pachtovní smlouvy na Státní pozemkový úřad a že jen ten by byl po případě oprávněn nárok na vrácení zásob uplatňovati. Zůstal-li, jak uvedeno, nárok na vrácení zásob převzetím pachtovních objektů Státním pozemkovým úřadem nedotčen, jest žalobce ohledně tohoto nároku k žalobě oprávněn. Žalovaný míní, že nárok na vrácení zásob žalobci nepřísluší, protože smlouvou vyhrazen byl tento nárok žalobci jen v případech tam uvedených a případ zrušení pachtovního poměru převzetím pachtovních objektů Státním pozemkovým úřadem ve smlouvě uveden není. S tím souvisí i námitka předčasnosti žaloby zakládající se na tom, že pacht byl ujednan až do roku 1929 a teprve tehdy mohly by zásoby býti zpět požadovány. S názorem žalovaného souhlasiti nelze. Na případ zrušení pachtovního poměru následkem převzetí pachtovních objektů Státním pozemkovým úřadem ovšem ve smlouvě pamatováno není a také v roce 1917 pro nepředvídatelnost pamatováno býti nemohlo, ale z toho, že strany ujednaly vrácení zásob ve všech tehdy předvídatelných případech zrušení pachtovního poměru, to jest při ukončení pachtu následkem uplynutí pachtovní doby, následkem nedodržení pachtovních

podmínek žalovaným, dlužno míti za to, že podle vůle stran (§ 914 obč. zák.) mělo k vrácení zásob dojíti a bylo vrácení to ujednáno pro všechny případy zrušení pachtovního poměru. Vylučovati případ zrušení pachtu následkem převzetí pachtovních objektů Státním pozemkovým úřadem tudíž nelze. Nesrovnávalo by se ani s požadavkem spravedlnosti, aby si žalovaný zásoby ponechal, neboť byl by jimi bezdůvodně obohacen. Tím, že případ zrušení pachtovního poměru převzetím pachtovních objektů Státním pozemkovým úřadem jest řaditi k případům, kdy žalovaný byl podle smlouvy zavázán vrátiti přenechané mu zásoby, pozbývá opodstatnění námitka předčasnosti žaloby. Nejen při uplynutí pachtovní doby, nýbrž po případě dříve, byl-li by pachtovní poměr zrušen dříve, byl žalovaný povinen zásoby mu přenechané odevzdati a, ježto případ dřívějšího zrušení pachtovního poměru nastal, jest nárok žalobcův již nyní dán a žaloba není předčasnou. Žalovaný zastával v první stolici též stanovisko, že žalobní nárok není ani co do rozsahu opodstatněn proto, že od pachtovních objektů následkem vnučených pachtů odpadla asi třetina půdy a že by požadované množství zásob bylo asi o třetinu snížiti. Avšak toto stanovisko proti rozsudku prvního soudu v odvolání žalovaný již neuplatňoval a proto zabývati se jím netřeba. Podle smlouvy žalobce nárok na vrácení zásob má a, pokud se žalovaný pokusil existenci tohoto nároku zvrátiti, jeho dotyčné námitky nejsou opodstatněny. Žalovaný čelil žalobnímu nároku také námitkou pohledávek navzájem. Namítal, že pachtovní smlouvu ujednal v předpokladu, že bude trvati 12 let a že Státní pozemkový úřad převzal pachtovní objekty dříve následkem zakročení žalobce, což byl by vzájemný nárok na náhradu škody, a namítl dále k odpočtu výlohy zařizovací a meliorační na pachtovní objekty. Tyto námitky nemají v tomto sporu místa. Jde o vrácení zásob, žalovanému přenechaných, to jest spolu se dvory propachtovaných, tomuto nároku nelze čeliti podle §u 1109 obč. zák. námitkou započtení a vyloučeno jest též započtení podle §u 1440 obč. zák. a, pro nestejnorodost nároků, také podle §u 1438 obč. zák. Na tom ničeho nemění okolnost, že žalobce projevil ochotu přijmouti na místě požadovaných zásob jako jejich hodnotu 78.123 Kč 80 h, neboť tím se žalobní nárok nezměnil v nárok peněžitý, nýbrž zůstává nárokem na vrácení věcí a započtení proto místa nemá. Za tohoto stavu věci netřeba se zabývati otázkou, zdali a v jaké výši vzájemné k odpočtu namítané pohledávky vznikly, ani zdali jsou po právu nebo zdali, jak první soud uznal, podle §u 1097 obč. zák., nebyvše zavčas uplatňovány, zanikly.

Čís. 5550.

Smluvní prohlášení o převzetí dluhu dlužno učiniti vůči věřiteli nebo jeho zmocněnci, nestačí nahodilé prohlášení vůči třetí osobě, věřitelem nezmocněné.

(Rozh. ze dne 15. prosince 1925, Rv I 1282/25.)

Žalobu o zaplacení 50.000 Kč odůvodňoval žalobce tím, že žalovaný převzal vůči němu zaplacení dluhu svého otce. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto